

9. Organizacja i warunki ewakuacji ludzi

1.1. Założenia ogólne

Przez warunki ewakuacji najogólniej należy rozumieć możliwość szybkiego i bezpiecznego opuszczenia strefy zagrożonej lub objętej pożarem. Bezpieczeństwo ewakuacji jest zawsze determinowane przez czas pomiędzy momentem uświadomienia sobie przez człowieka faktu zagrożenia ze strony pożaru bądź odebraniem alarmu o pożarze a czasem, w którym ucieczka jest już niemożliwa na skutek działania czynników pożarowych. Problem ewakuacji jest więc problemem pewnego czasu niezbędnego na ewakuację, który w konkretnych warunkach lokalnych nie może być dłuższy niż czas, w którym powstały pożar stworzy warunki zagrażające życiu. Czas ten kształtują zarówno warunki techniczne jakie zostały zapewnione w obiekcie jak też specyfika konkretnego miejsca pożaru jaki może powstać w danej jego części.

Najważniejszym zagadnieniem gwarantującym bezpieczeństwo ludzi przebywających w obiekcie jest zapewnienie optymalnych rozwiązań technicznych w zakresie ewakuacji. Spełnienie wymagań przeciwpożarowych w tym zakresie zapobiega zagrożeniu dla życia i zdrowia ludzi przebywających w obiekcie, nawet przy niedostatecznej organizacji akcji ewakuacyjnej.

Ustalenie wzorcowego modelu alarmowania o występującym zagrożeniu w obiekcie pozwala natomiast na uniknięcie paniki i dezorganizacji w zachowaniu się zarówno wśród uczniów, osób zatrudnionych oraz przebywających w obiekcie.

1.2. Rozwiązania techniczne zastosowane w budynku.

Warunki ewakuacji

Odpowiednie warunki ewakuacji dla obiektu Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 10 w Świętochłowicach zostały spełnione. Ewakuacja odbywa się poziomymi i pionowymi (klatka schodowa) drogami komunikacji oznakowanymi zgodnie z wymaganiami PN-92N 01256/02. Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.

Budynek szkolny posiada otwartą klatkę schodową oraz trzy wyjścia ewakuacyjne prowadzące na zewnątrz budynku. Jedno wyjście ewakuacyjne prowadzi na ul. Łagiewnicką, a dwa wyjścia na plac szkolny wewnętrzny. Drzwi otwierają się na zewnątrz. Ponadto do budynku szkoły został dobudowany szyb dźwigowy służący do ewakuacji i transportu osób(uczniów) niepełnosprawnych z poszczególnych kondygnacji na poziom parteru oraz wybudowano pochylnię służącą do transportu i ewakuacji osób niepełnosprawnych na zewnątrz budynku szkolnego z poziomu parteru.

1. Długość przejść ewakuacyjnych nie przekracza dopuszczalnych wartości.
2. Z budynku zapewniono normatywna ilość wyjść ewakuacyjnych (usytuowanie wyjść ewakuacyjnych przedstawiono na załączonych do instrukcji planach ewakuacyjnych).
1. Przejścia ewakuacyjne nie prowadzą przez pomieszczenia zagrożone wybuchem.
2. Wyjścia i kierunki ewakuacji z obiektu oznakowano znakami bezpieczeństwa.
3. Szerokości dróg ewakuacyjnych posiadają szerokości wymagane warunkami

technicznymi.

1.3. Zasady przeprowadzania ewakuacji

Nadrzędnym celem, któremu muszą być podporządkowane wszystkie inne działania jest ratowanie ludzi. Wszyscy pracownicy zatrudnieni w obiekcie oraz uczniowie, powinni dokładnie znać wszystkie drogi ewakuacyjne oraz możliwości wydostania się z poszczególnych pomieszczeń.

Decyzję o całkowitej ewakuacji osób z obiektu podejmuje osoba ponosząca odpowiedzialność za obiekt w momencie wystąpienia zagrożenia. Osoba ta do czasu przybycia zastępów ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej przejmuje kierownictwo nad przebiegiem działań ratowniczych.

Kierujący działaniami ratowniczymi powinien działać zdecydowanie, spokojnie i w sposób opanowany, co pozwala mu na podporządkowanie sobie zachowania osób objętych ewakuacją i uczestniczących w akcji ratowniczej.

Powzięcie decyzji o ewakuacji nie powinno być zbyt pochopne, aby nie spowodować nastroju chaosu i paniki. Nie może to być jednak działanie opóźnione, aby nie zaistniały trudności wyprowadzenia lub wyniesienia osób zagrożonych, a co gorzej tragiczne następstwa zaccadzenia lub spalenia ofiar. Dlatego należy brać pod uwagę okoliczności natychmiastowego podejmowania decyzji o ewakuacji w przypadkach następujących:

- z pomieszczenia w którym powstał pożar lub o dużym zadymieniu,
- z pomieszczenia lub pomieszczeń mających jednostronny dostęp do wyjścia ewakuacyjnego,
- z pomieszczeń najbardziej zagrożonych rozszerzeniem się pożaru, na przykład z pomieszczeń sąsiednich,
- z pomieszczeń położonych ponad kondygnacją, na której powstał pożar, oraz w innych uzasadnionych przypadkach.

W obiekcie może również wystąpić konieczność przeprowadzenia ewakuacji spowodowana innymi czynnikami niż powstanie pożaru.

Sygnałem alarmowym w szkole jest ciągły sygnał dzwonka.

Z chwilą przybycia do akcji ratowniczej straży pożarnej, kierownictwo akcją obejmuje dowódca przybyłej jednostki straży pożarnej. Osoba kierująca dotychczas akcją ratowniczą z ramienia właściciela obiektu pozostaje w stałym kontakcie z dowódcą straży pożarnej w celu udzielenia niezbędnych informacji i potrzeb będących w dyspozycji obiektu do prowadzenia akcji.

Forma informacji lub komunikatów może być następująca:

- **„proszę o spokój, pożar jest niegroźny i wkrótce zostanie ugaszony, jednostki straży pożarnej są już w drodze”,**
- **„proszę opuszczać budynek i pomieszczenia, w kolejności (kolejność ustala się w zależności od zaistniałej sytuacji) i kierować się na plac wewnętrzny.**

Ważnym elementem ewakuacji jest aby sprawdzić w miejscu zbiórki osób ewakuowanych czy wszyscy obecni w danym dniu uczniowie, nauczyciele i pracownicy zostali wyprowadzeni. W razie stwierdzenia braku osób niezwłocznie należy ten fakt zgłosić osobie kierującej ewakuacją.

Zadania i obowiązki kierującego akcją ewakuacyjną:

- a) decydowanie o wezwaniu w razie potrzeby pomocy innych służb ratowniczych (Pogotowia Ratunkowego, Policji, Pogotowia Gazowego, Pogotowia Energetycznego);
- b) wyznaczanie osób do:
 - ❑ przeprowadzenia ewakuacji z zagrożonych pomieszczeń,
 - ❑ gaszenia pożaru w zarodku przy użyciu gaśnic i sprzętu hydrantowego,
 - ❑ nadzorowania przebiegu ewakuacji oraz opieka nad ewakuowanymi,
 - ❑ ustalania kolejności ewakuowania osób w zależności od stanu zagrożenia ich zdrowia i życia oraz sprawności ruchowej, dla których potrzeba więcej czasu na opuszczenie budynku,
 - ❑ obserwowania przebiegu akcji ratowniczo-gaśniczej, w celu korygowania wcześniej wydanych decyzji (np. w zależności od występującego zagrożenia) oraz wydawanie innych niezbędnych poleceń, aby zapobiec pogorszeniu się sytuacji ewakuacyjnej i gaśniczej,
 - ❑ oddziaływania uspokajającego w stosunku do osób ewakuowanych w celu zapobieżenia panice,
 - ❑ podejmowania innych istotnych i niezbędnych działań w celu sprawnego i szybkiego przeprowadzenia ewakuacji ludzi z obiektu.

Ogólne wskazania dla osób uczestniczących w przeprowadzeniu ewakuacji:

- zachować spokój, nie okazywać podniecenia i zdenerwowania, nie wszczynać zbędnych dyskusji lub co gorzej kłótni z innymi osobami,
- bezwzględnie i natychmiast podporządkować się zarządzeniom osoby kierującej ewakuacją i gaszeniem pożaru,
- posiadać umiejętność ratowania osoby, której zapaliła się odzież,
- posiadać umiejętność postępowania w pomieszczeniach zadymionych,
- znać sposoby ratowania ludzi z zagrożonych pomieszczeń oraz użycia gaśnic i innego sprzętu gaśniczego,
- znać rozmieszczenie łączności telefonicznej, z których można uzyskać połączenie z Państwową Strażą Pożarną,
- utrzymywać podczas ewakuacji wzajemną łączność pomiędzy osobami uczestniczącymi w akcji ratowniczej oraz okazywać pomoc zagrożonym,
- znać wewnętrzne sygnały ostrzegawcze.

Postępowanie w pomieszczeniach zadymionych jest zagadnieniem bardzo istotnym ze względu na bezpieczeństwo osób ratowanych, które mogły ulec utracie przytomności i zatruciu dymem jak również ze względu na przeprowadzających ewakuację, którzy mogli ulec zasłabnięciu.

Podczas prowadzenia ewakuacji w zadymionych pomieszczeniach należy kierować się następującymi zasadami:

- a) wejście do pomieszczenia, z którego wydobywa się dym, który stwarza podejrzenie o powstaniu pożaru, wymaga zachowania szczególnej ostrożności, tj.:
- wchodzić ostrożnie, uchylając drzwi stopniowo,
 - być w pozycji pochylonej a nawet leżącej,
 - mieć przy sobie zabraną wcześniej gaśnicę,
 - w miarę możliwości mieć zabezpieczoną głowę (najlepiej hełm, kask itp.) oraz twarz (mokry ręcznik, chustka itp.),
 - poruszać się wzdłuż ścian aby nie stracić właściwego kierunku.

Wskazane jest przy tym, aby w pobliżu osoby wchodzącej do zadymionego pomieszczenia znajdowała się inna osoba zabezpieczająca ją w razie konieczności udzielenia niezbędnej natychmiastowej pomocy.

- b) w przestrzeni poziomej (pokój, korytarz) należy przy silniejszym zadymieniu posuwać się w pozycji pochylonej, aby głowa znajdowała się jak najniżej gdzie jest stosunkowo najmniejsze zadymienie i gdzie jest dostęp czystsze powietrza;
- c) w przestrzeni zadymionej (np. na schodach) należy poruszać się również w pozycji jak najbardziej pochylonej, dlatego należy wchodzić po schodach "na czworakach" i w takiej pozycji podobnie schodzić, a więc tyłem. Sposób ten zapewnia lepszą orientację gdzie kończy się bieg schodów, co jest istotne przy zadymieniu w porze zaciemnienia i niedostatecznego oświetlenia schodów;
- d) poszukiwanie w zadymionym pomieszczeniu osoby przypuszczalnie pozostałej powinno uwzględniać sprawdzenie dokładnie miejsc, gdzie mogła się ona schronić, przede wszystkim pod stołem, w szafie, w umywalni lub WC, w kącie pokoju za zasłonami a także w sąsiednich pomieszczeniach – wszędzie tam gdzie pozornie zdawało by się to niemożliwe.

Ratownictwo poszkodowanych przez pożar oraz zagrożonych przez zadymienie osób jest priorytetowym zadaniem kierującego akcją ratowniczą.

Aby prowadzić ratownictwo ludzi należy zapoznać się z niniejszymi zasadami i w miarę możliwości posiadać niezbędną praktykę w tym zakresie.

Poniżej zostały opisane tylko najczęściej występujące przypadki ratowania osób z obszarów zagrożonych:

Ratownictwo osoby, której zapaliła się odzież jest podstawową umiejętnością i dokonywana być musi szybko, błyskawicznie bez wahania się i najmniejszej zwłoki, a zarazem zdecydowanie z jednoczesnym zachowaniem ostrożności przez osobę ratującą.

Ratujący powinien:

- ❖ biegnąc w kierunku poszkodowanego (lub goniąc go ponieważ osoby z płonąca odzieżą zazwyczaj biegną) wezwać do upadku i tarzania się po podłodze lub ziemi,
- ❖ podbiec szybko i przewrócić ofiarę wypadku,
- ❖ wezwać do zrzucenia płonącej odzieży, jeżeli jest to możliwe,

- ❖ zarzucić na ofiarę jakąkolwiek tkaninę znajdującą się w pobliżu (płaszcz, własną marynarkę czy też koc gaśniczy),
- ❖ tarzać ofiarę wypadku, przytłumiając silnie narzutę do osoby ratowanej aż do stłumienia płomienia i zdejmować ją ostrożnie z osoby poszkodowanej lub pozostawić do czasu przybycia lekarza lub pielęgniarki,
- ❖ udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej,
- ❖ przekazać poszkodowanego pod opiekę lekarską.

Sposób wyprowadzania osób ewakuowanych:

- wskazać kierunek wyjścia,
- wydać zalecenia, co do przebycia drogi ewakuacyjnej oraz miejsca gdzie powinna udać się osoba ewakuowana,
- nadzorować spokojne przemieszczanie się ewakuowanych bez zbędnego ponagrania,
- okazywać w miarę potrzeby pomoc, szczególnie osobom w starszym wieku lub niepełnosprawnym w chodzeniu.

Gotowość pracowników i uczniów do ewakuacji wymaga:

- dokładnej znajomości warunków ewakuacji oraz sposobów wydostania się z poszczególnych pomieszczeń,
- znajomości sposobów alarmowania,
- znajomości rozmieszczenia sprzętu ratowniczego i dostępu do niego oraz sposobu natychmiastowego jego użycia,
- dysponowania podręcznymi środkami oświetlenia (np. latarki),
- brania udziału w szkoleniach przeciwpożarowych i ćwiczeniach.

Ponadto podczas prowadzenia ewakuacji należy kierować się następującymi zasadami:

- zdrowi dorośli ludzie najczęściej sami podejmują próby ratunku, wzywają krzykiem pomocy, dążą do wyjść, okien; w razie objęcia od dołu klatki schodowej płomieniami - starają się przedostać na dach;
- ludzie podejmujący próby uratowania się, którzy zostaną zaskoczeni przez wysoką temperaturę, dym lub płomień i utracą przytomność, znaleźć ich można najczęściej na klatkach schodowych, przy oknach, itp.

Jednym z ważniejszych elementów ewakuacji jest przeciwdziałanie panice, która jest częstym zjawiskiem towarzyszącym w razie pożaru.

Środki przeciwdziałania panice to:

- przykład osobisty,
- zdecydowany nakaz,
- wykazanie nierealności niebezpieczeństwa,
- zagrożenie bronią,
- użycie siły,
- unieszkodliwienie przywódcy paniki itp.

Wszystkie ewakuowane osoby, w szczególności osoby będące stałymi użytkownikami obiektu, do czasu zakończenia ewakuacji powinny znajdować się w wyznaczonym miejscu,

określonym przez kierującego działaniami ratowniczymi, w porozumieniu z osobą odpowiedzialną w danym momencie za obiekt.

Jako miejsce zbiórki dla osób ewakuowanych wyznacza się plac wewnętrzny. Miejsce zbiórki dla osób ewakuowanych przedstawiono na załączonych do instrukcji planach ewakuacyjnych. (załącznik nr 13).

Po ewakuacji osób z obiektu należy przystąpić do ewakuacji mienia. Ewakuację mienia należy prowadzić w miarę istniejących możliwości, mając na uwadze przede wszystkim bezpieczeństwo ludzi. W pierwszej kolejności należy ewakuować mienie z pomieszczeń najbardziej zagrożonych, znajdujące się na linii posuwania się ognia i przedmioty najbardziej cenne. Ewakuacja mienia nie może utrudniać działań ratowniczych, prowadzonych przez jednostki straży pożarnych i inne służby ratownicze.

UWAGA !

W przypadku, gdy w obiekcie będzie przebywać jednocześnie więcej niż **50** stałych użytkowników, należy **co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników** przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji (§ 17 ust. 1 i 2 [1])

Zarządzający obiektem powinien powiadomić Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Świętochłowicach o terminie przeprowadzenia w/w działań, **nie później niż na tydzień przed** ich przeprowadzeniem.

Praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu należy przeprowadzić na podstawie opracowanego wcześniej planu (konspektu) ćwiczeń.

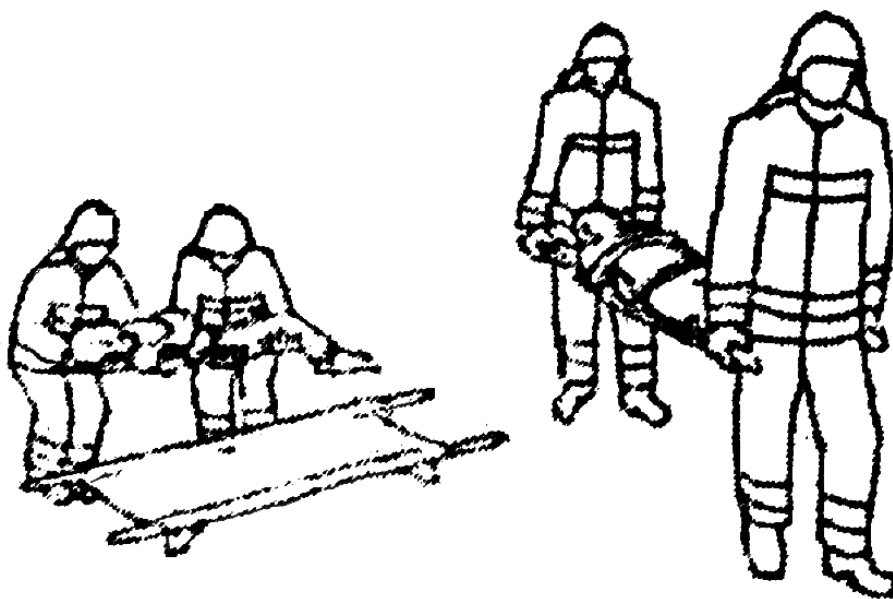
Praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji w obiekcie należy prowadzić w porozumieniu z przedstawicielem Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Świętochłowicach, np. z Dowódcą Jednostki Ratowniczo – Gaśniczej

w Świętochłowicach w ramach rozpoznawania warunków prowadzenia działań ratowniczych w obiekcie przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej i inne jednostki straży pożarnych.

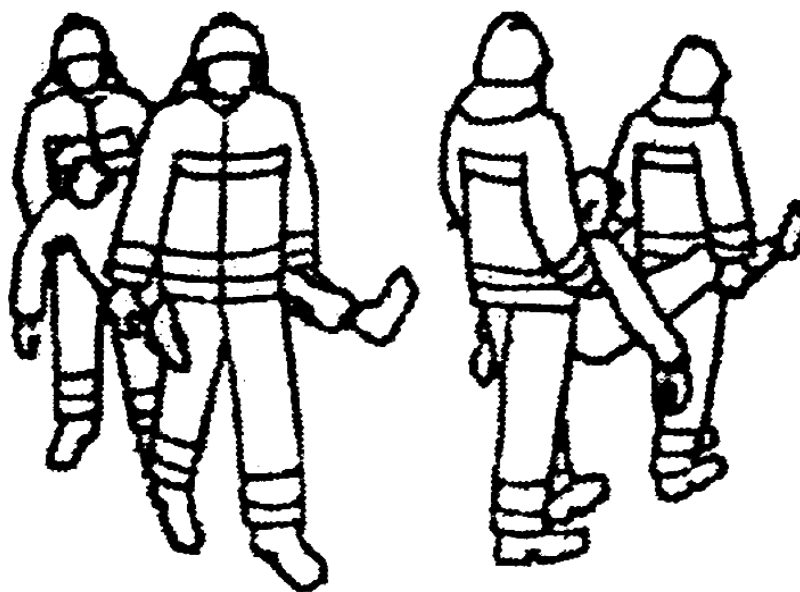
1.4. Sposoby prowadzenia ewakuacji ludzi

1.4.1. Sposób wyprowadzania ludzi przez dwie osoby

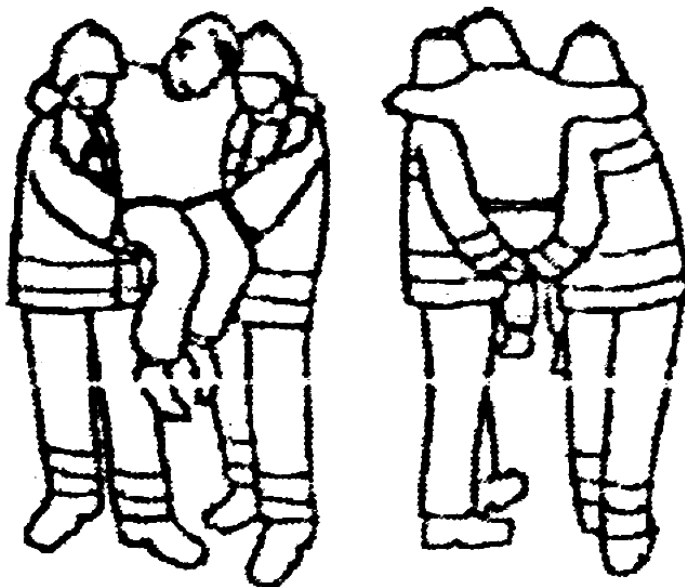
- przy użyciu noszy

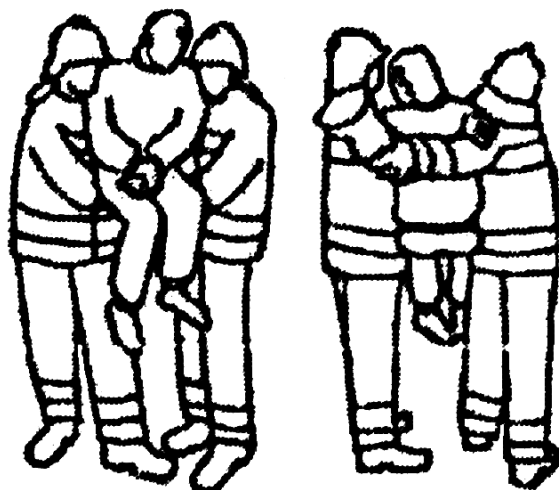
- **chwytym „kończynowym”** – jeden z ratowników chwytą ewakuowanego pod pachy, stojąc za jego głową, drugi pod kolana stojąc tyłem do ratowanego

- **„na stołeczku”** – ratownicy odpowiednim chwytem dłoni tworzą siedzenie, na którym siada ratowany i trzyma się ratowników za szyje; chwyt ten stosuje się w wypadku, gdy ratowany ma sprawne ręce

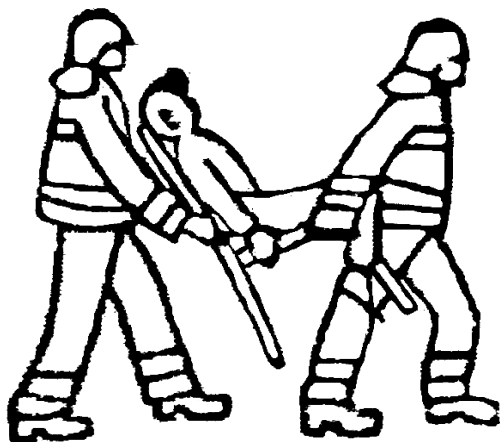

- **chwytem „huśtawkowym”** – ratownicy tworzą siedzenie dla ratowanego, chwytając się za ręce „zewnętrznie”, natomiast oparcie dla pleców ratowanego tworzą z rąk „wewnętrznych”; chwyt ten stosuje się przy ewakuacji osób, które mają niesprawne ręce

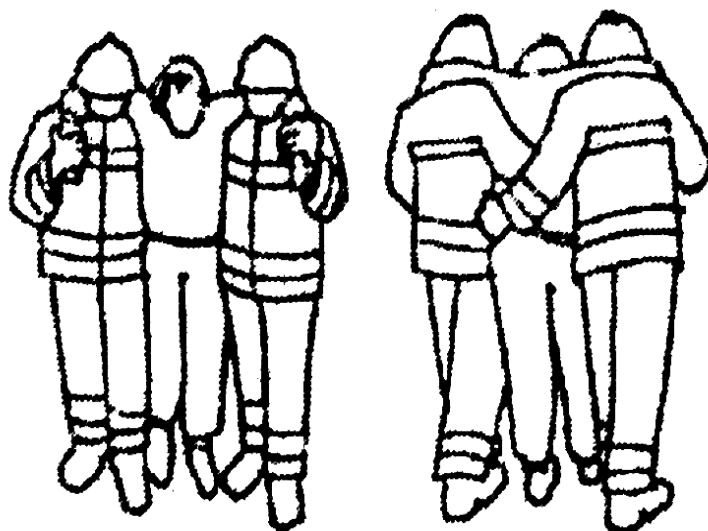

- **chwytem „hakovym”** – ratownicy posługują się drążkiem o długości ok. 1.7 m, do którego przywiązany jest koc, a w nim (jak w hamaku) układa się ratowanego

- **przenoszenie na krzesło** – jeden z ratowników stojąc za krzesłem na którym siedzi ratowany, chwyta za oparcie i odchyła krzesło do tyłu, drugi chwyta za przednie nogi krzesła i unosi je; jeżeli ratowany nie jest w stanie trzymać się blatu krzesła, można przywiązać go do oparcia; jest to dogodny chwyt ewakuacji ratowanego ciasnymi i krętymi przejściami
- **wyprowadzanie** – ratowany zakłada ręce na ramiona ratowników, którzy chwytają je rękoma

„zewnątrznymi”, a „wewnętrzny” podtrzymują go z tyłu; chwyt ten stosujemy do osób o częściowo ograniczonej zdolności poruszania się.

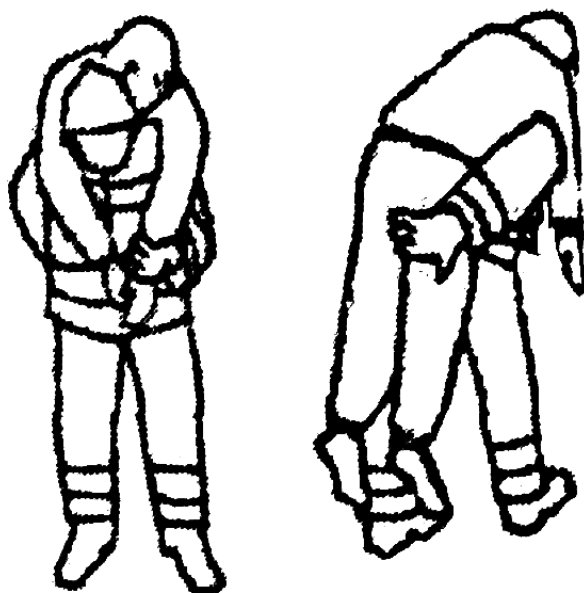
Stosuje się również inne chwyt, które są najczęściej kombinacją chwytów przedstawionych powyżej.

„Stan sprawności” poszkodowanego decyduje o wyborze odpowiedniego chwytu, ponieważ w wyniku akcji ewakuacyjnej nie może pogorszyć się stan zdrowia ewakuowanej osoby.

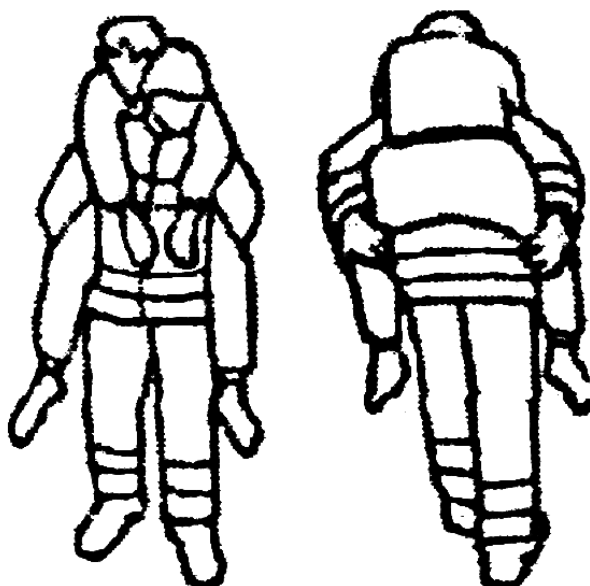
1.4.2. Sposoby wyprowadzania ludzi przez jedną osobę

- **chwyt „strażackim”** – ratownik układa ratowanego na swoich barkach, przekłada jedną rękę pomiędzy jego nogami i jednocześnie chwyta go za nadgarstek ręki zwisającej z przodu; druga ręka ratownika jest wolna i dlatego chwyt ten jest często używany przy znoszeniu ratowanego po drabinie lub schodach

- **chwytym „tłomakowym”** – ratowany „leżąc” na plecach ratownika, opuszcza ręce na jego piersi; ratownik może jedną ręką podtrzymywać ratowanego lub obydwoma rękoma trzymać się np. poręczy schodów

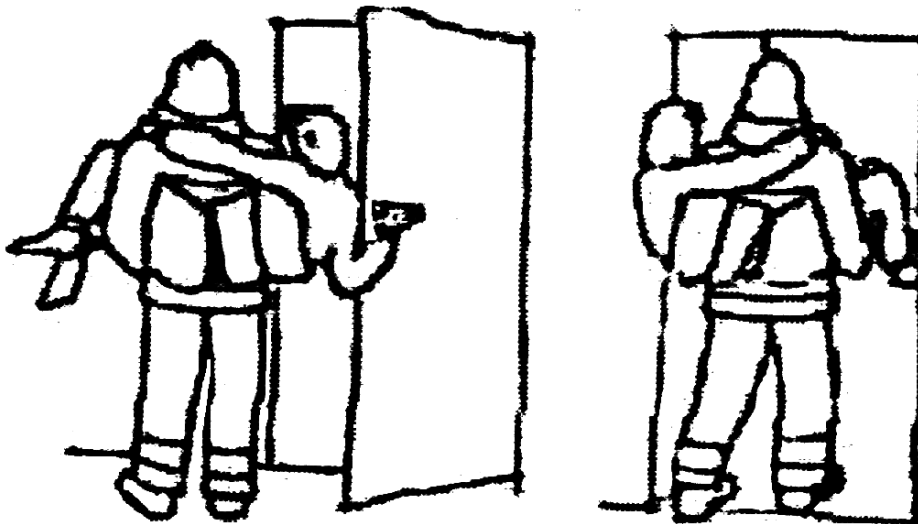
- **chwytym „na barana”** – ratowany leżąc na plecach ratownika, trzyma się rękoma za jego szyję, ratownik podchwytym podtrzymuje jego nogi pod kolanami

- **wyprowadzanie** – stosuje się do osób, których zdolność do samodzielnego poruszania się jest częściowo ograniczona (np. osoby starsze, kalekie); osoby takie można wyprowadzać podtrzymując pod ręką, pod ramionami, itp.

- **chwytem kołyskowym** – osobę ratowaną chwyta się i trzyma przed sobą tak jak dziecko wyjmowane z kołyski; w ten sposób można przenosić dzieci i osoby lekkie na małe odległości

2. Zasady postępowania na wypadek pożaru

2.1. Zasady alarmowania o pożarze

Każdy z pracowników, uczniów lub osób postronnych przebywających w **budynku Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 10 w Świętochłowicach**, który zauważy nawet najmniejszy pożar lub inne zagrożenie, obowiązany jest natychmiast zaalarmować

STRAŻ POŻARNĄ - tel. 998 lub 112

oraz powiadomić właściciela budynku.

Zgłaszając pożar lub inne zagrożenie należy dokładnie podać następujące informacje:

- nazwę obiektu – **Budynek Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 10**
- adres obiektu – **miejsceowość Świętochłowice, ul. Łagiewnicka 65**
- gdzie występuje zagrożenie - *nazwę pomieszczenia, sali lub część budynku, w której to zagrożenie występuje,*
- co się pali - *określić rodzaj palącego się materiału, np. pali się dach, pali się w pomieszczeniu klasowym itp.*
- czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego - *określić przybliżoną liczbę osób, która powinna być ewakuowana i czy są osoby poszkodowane,*
- *podać swoje imię i nazwisko oraz numer telefonu, z którego alarmowana jest straż pożarna,*

Uwaga!

Sluchawkę należy odłożyć dopiero po potwierdzeniu przyjęcia zgłoszenia.

Po zaalarmowaniu o pożarze należy:

- przystąpić do ewakuacji ludzi;
- wyłączyć dopływ energii elektrycznej *przy użyciu głównego wyłącznika prądu;*
- przystąpić do gaszenia pożaru przy użyciu gaśnic.

W razie potrzeby należy zawiadomić ponadto:

- Policję;
- Pogotowie Ratunkowe;
- Pogotowie Energetyczne.

2.2. Zasady współdziałania z kierującym akcją ratowniczo-gaśniczą

Po przybyciu na miejsce zdarzenia pierwszej jednostki straży pożarnej należy dokładnie poinformować kierującego akcją ratowniczo - gaśniczą, o:

- przybliżonej grupie osób pozostającej w obiekcie i wymagającej ewakuacji;
- miejscu powstania pożaru oraz drogach rozprzestrzeniania się ognia;
- podjętych i prowadzonych działaniach ratowniczych;
- wszelkich pomieszczeniach szczególnego zagrożenia pożarowego oraz o miejscu występowania przedmiotów szczególnie cennych;
- miejscu występowania głównego wyłącznika prądu.

Uwaga !

Każdy pracownik i inne osoby postronne muszą bezwzględnie zastosować się do poleceń kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą, który ma prawo żądać niezbędnej pomocy od osób przebywających w rejonie prowadzonych działań ratowniczych.

2.3. Zasady postępowania popożarowego

Po zakończeniu akcji ratowniczo - gaśniczej ZARZĄDZAJĄCY OBIEKTEM powołuje komisję w celu zbadania wszystkich okoliczności związanych z powstaniem pożaru, tj.:

- jego wykryciem,
- alarmowaniem Państwowej Straży Pożarnej,
- przebiegiem całej akcji ratowniczo-gaśniczej prowadzonej przez personel obiektu, szczególnie do czasu przybycia jednostek straży pożarnych,
- ustaleniem przyczyny powstania pożaru,
- ustaleniem ewentualnych uchybień będących przyczyną powstania pożaru lub mających wpływ na jego powstanie.

Wyżej wymienione okoliczności nie wyczerpują w pełni wszystkich spraw związanych z powstaniem i wykryciem pożaru, dlatego mogą być one poszerzone o te elementy, które zostaną uznane za ważne przez powołaną komisję.

Z dokonanej oceny należy sporządzić protokół, który musi zawierać wszystkie w/w elementy. Protokół i zawarte w nim wnioski oraz zalecenia należy szczegółowo omówić ze wszystkimi osobami zatrudnionymi w obiekcie.